

Asia: OPH-2507-2026

Asioimistulkkauksen ammattitutkinnon perusteiden luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyys

Ammattijärjestö Kieliasiantuntijat ry:n arvion mukaan tutkinnon perusteet palvelevat työelämää pääosin hyvin.

Tutkinnon perusteissa nojataan vahvasti siihen, että ammattitutkinnon suorittaja hallitsee työkielensä. Näin tuleekin olla. Kyseessä ei ole kielitutkinto vaan nimenomaan tulkkausviestintään ja asioimistulkin työhön valmentava ammattitutkinto. Arviomme mukaan ammattitutkinto antaa hyvän pohjan edetä suorittamaan esimerkiksi oikeustulkkauksen erikoisammattitutkintoa

Tutkinnossa perehdyttävistä asioimistulkkauksen aihepiireistä näyttää puuttuvan työllisyyspalvelut, joissa kuitenkin tarvitaan merkittävästi asioimistulkausta. Lisäksi on syytä harkita, miten esimerkiksi ikääntyvien, muistisairaiden, kielellisiä häiriöitä tai alentuneen kommunikointikyvyn omaavien tai haastavassa vuorovaikutustilanteessa hoidettavaan tulkkaukseen liittyviä erityiskysymyksiä käsitellään tutkinnon sisällöissä. Tulkeille tarvitsevat työvälineitä hyvin vaihteleviin asioimistulkaustilanteisiin.

Tutkinnon muodostuminen

Pakollisista tutkinto-osioista on vähennetty yhteensä 15 osaamispistettä, ja vähennys on tehty kaikista tutkinto-osioista. Näin on saatu tilaa kahdelle valinnaiselle tutkinnonosalle. Tämä voi palvella aikaisempaa paremmin asioimistulkin työhön valmentautuvaa. Toisaalta tutkinnon perusosan sisältö tiivistyy ja supistuu vielä voimassa olevista tutkintoperusteista, minkä vuoksi koulutuksen eri osa-alueisiin perehtyminen voi jäädä pintapuoliseksi. Asioimistulkin omalle vastuulle jää jatkuva ammattiosaamisen harjoittelu ja päivittäminen, mihin ammattitutkintoon valmistavan koulutuksen täytyy erityisesti kannustaa.

Koska kyseessä ei ole kielitutkinto, ammattitutkinnon suorittaminen edellyttää opiskelijalta työkielten hyvää hallintaa jo ennen ammattitutkintoon osallistumista.

Yleisesti tutkinnon osien sisällön kuvauksiin on kirjattu perusteltuja kokonaisuuksia, ja nykyisissä perusteissa olevia yksityiskohtaisia vaatimuksia on tuotu ylätasolle. Vaikka yksityiskohtainen vaadittujen taitojen kuvaus on auttanut näyttötutkintoon valmistautuvaa yksilöä, uudistus selkeyttää kokonaisuutta. Samalla se kuitenkin asettaa koulutusta tarjoaville aiempaa enemmän vastuuta suunnitella koulutuksen sisältö niin, että tulkkauksiensa ja asioimistulkin työn eri puolet tulevat käsitellyiksi osaamispisteiden määrittelemässä laajuudessa. Koulutuksen tarjoajalta vaaditaan siis vankkaa tulkkauksiensa ja asioimistulkin työn käytännön osaamista mutta näkemystä niiden kehityssuunnista.

Tutkinnon osien sisältö

Ammattijärjestö Kieliasiantuntijat ry:n mielestä tutkinnon osien sisältökuvauksissa/osaamisen perusteissa käytetty termistö on selkeää ja vastaa tulkkauksialalla käytettyä.

Esitämme huomioita muutamiin kohtiin:

Ammatillinen toiminta asioimistulkkauksialalla, Alan säädökset ja ammatilliset ja eettiset periaatteet: ”Opiskelija hyödyntää vastuullisesti tekoälyä ja muita teknologioita”. Tulkin on hyvä osata hyödyntää erilaisia työvälineitä työssään. Tekoälyllä ei ole vielä osoitettu olevan erityistä asemaa ammattitulkkiensa tulkkauksiprosessissa, joten se saa tarpeettoman suuren näkyvyyden perusteissa. Tämä heijastaa yhteiskunnassa nyt vallalla olevia odotuksia tekoälylle. Tekoälyn roolin korostamisen sijaan olennaisempaa on tunnistaa, millaiset työvälineet tukevat tulkin työtä nyt ja myöhemmin teknologioiden kehittyessä edelleen. Siksi perusteisiin olisi hyödyllisempää kirjata, että opiskelija ”osaa arvioida millaisia teknologioita voi hyödyntää työssä ja osaa käyttää niitä vastuullisesti”.

Ammatillinen toiminta asioimistulkkauksialalla: Tulkkauksiprosessin hallinnassa on olennaista, että tulkki osaa reflektoida omaa osaamistaan. Myös työn aiheuttamaa kuormitusta on osattava hallita tai käsitellä. Työhyvinvointiin kiinnitetään voimassa olevissa tutkintoperusteissa huomiota, eikä ole perusteltua poistaa kokonaan tätä aihepiiriä näyttötutkinnon perusteista.

Ammatillinen toiminta asioimistulkkauksialalla: Yrittäjänä tai toisen palveluksessa toimiminen: Usein tulkkauksialalla toimiminen edellyttää yrittäjyystaitojen omaksumista ja siksi on hyvä, että yrittäjyystaito-osio on edelleen sisällytetty pakollisiin opintosisältöihin. Yhtä tärkeää on myös vahvistaa asioimistulkkiensa tietoa työnlaissäädännön tuomista oikeuksista ja velvollisuuksista ja työntekemisen eri muodoista.

Ammatillinen toiminta asioimistulkkausalalla: Yrittäjänä tai toisen palveluksessa toimiminen: opiskelija ”sopii työstä ja sen ehdoista toimeksi- tai työnantajan kanssa”. Tässä lienee tarkoituksena sanoa, että opiskelija osaa soveltaa yrittäjyystaitojaan tai työlainsäädäntöä sopiessaan työstä ja sen ehdoista toimeksi- tai työnantajan kanssa.

Ammatillinen toiminta asioimistulkkausalalla: Yrittäjänä tai toisen palveluksessa toimiminen: digitaalisen ja muun toimintaympäristön turvallisuudesta huolehtiminen tulisi sisältää myös työergonomiasta ja omasta työkyvystä huolehtimisen. Esimerkiksi puhetyöläisen tulisi osata huoltaa tärkeintä työvälinettään eli ääntään.

Ammatillinen toiminta asioimistulkkausalalla: Oman toiminnan kehittäminen ja alan kehityksen seuraaminen: Sen sijaan, että opiskelija vain seuraa muiden toimijoiden tulkkausalalan ulkopuolisten asettamia ja työnkuvaan kohdentuvien vaatimusten muutoksia, olisi tärkeämpää, että hän osaa arvioida niitä kriittisesti ja osaa perustella ammattimaisen tulkkauksen merkityksen yhteiskunnassa.

Muut huomiot

-

Gorschelnik Hanna
Kieliasiantuntijat ry